

SZKOŁA PODSTAWOWA

klasa 1-3

SCIĄGA

zgodna
z nową podstawą
programową
i reformą

polecana
przez najlepszych
nauczycieli

streszczenia
charakterystyki
problematyka

wszystkie
lektury
obowiązkowe

GREG
WYDAWNICTWO

SCIAGA

SZKOŁA PODSTAWOWA klasa **1-3**

Autorzy:

**Jakub Baczyński, Olga Gradoń, Adam Karczewski, Jakub Matusiak,
Damian Molicki, Izabela Nałódka, Lucyna Szary, Kamila Zawadzka**

Wykorzystano materiały autorstwa:

Elżbieta Seweryn, Dorota Stopka, Aldona Szóstak, Bogumiła Wojnar

Opracowanie redakcyjne:

Agnieszka Antosiewicz, Maria Zagnińska

© Copyright by Wydawnictwo „GREG”

31-979 Kraków, ul. Klasztorna 2B

tel. (12) 680-15-50

www.greg.pl

ISBN: 978-83-7517-784-8

Księgarnia internetowa: www.greg.pl

Znak firmowy GREG® zastrzeżony w Urzędzie Patentowym RP.

Wszystkie prawa zastrzeżone.

Żadna część niniejszej publikacji nie może być reprodukowana
lub przedrukowana bez pisemnej zgody Wydawnictwa „GREG”.

Dotyczy to także przenoszenia danych do systemów komputerowych,
wykonywania fotokopii i mikrofilmów.

Skład: **Pracownia Słowa**

Projekt okładki:

Aleksandra Zimoch

SPIS TREŚCI

WIERSZY

Jan Brzechwa	5
<i>Chrzyszcz</i>	5
<i>Globus</i>	6
Julian Tuwim	6
<i>Dwa wiatry</i>	7
<i>Figielek</i>	7
<i>Gorące mleko</i>	8
<i>Ptasie radio</i>	8
<i>Strofy o późnym lecie (fragment)</i>	9
Danuta Wawilow	9
<i>Moja tajemnica</i>	9
<i>Rozmowa</i>	10
<i>Smutny wiersz</i>	10
<i>Szybko</i>	10
<i>Trójkątna bajka</i>	11

BAŚNIE

Hans Christian Andersen	12
<i>Dziewczynka z zapawkami</i>	12
<i>Stokrotka</i>	13
<i>Słowik</i>	14
<i>Brzydkie kaczątko</i>	16
<i>Calineczka</i>	18
<i>Królowa Śniegu</i>	20

LEKTURY

Barbara Tylicka	26
<i>O krakowskich psach i kleparskich kotach. Polskie miasta w baśniach i legendach</i>	26
<i>Białystok</i>	26
<i>Bydgoszcz</i>	27
<i>Bytom</i>	27
<i>Częstochowa</i>	28
<i>Elbląg</i>	30
<i>Gdańsk</i>	31
<i>Gniezno</i>	32
<i>Jelenia Góra</i>	33
<i>Kalisz</i>	33
<i>Katowice</i>	35
<i>Kielce</i>	35
<i>Koszalin</i>	36
<i>Kraków</i>	37
<i>Legnica</i>	38
<i>Lublin</i>	38
<i>Łęczycza</i>	39
<i>Łódź</i>	40
<i>Olkusz</i>	40
<i>Opole</i>	41
<i>Poznań</i>	41
<i>Radom</i>	42

<i>Rzeszów</i>	43
<i>Sandomierz</i>	44
<i>Siedlce</i>	44
<i>Szczecin</i>	45
<i>Toruń</i>	46
<i>Warszawa</i>	46
<i>Wieliczka</i>	48
<i>Wrocław</i>	48
<i>Zielona Góra</i>	49
Justyna Bednarek	50
<i>Niesamowite przygody dziesięciu skarpetek</i>	51
Alina i Czesław Centkiewiczowie	56
<i>Zaczarowana zagroda</i>	56
Waldemar Cichoń	58
<i>Cukierku, ty łobuzie!</i>	58
Agnieszka Frączek	61
<i>Rany Julek! O tym, jak Julian Tuwim został poetą</i>	61
Mira Jaworczakowa	65
<i>Oto jest Kasia</i>	65
Grzegorz Kasdepke	76
<i>Detektyw Pozytywka</i>	76
Leszek Kołakowski	80
<i>Kto z was chciałby rozweselić pechowego nosorożca</i>	80
Barbara Kosmowska	82
<i>Dziewczynka z parku</i>	83
Maria Krüger	88
<i>Karolcia</i>	88
Astrid Lindgren	100
<i>Dzieci z Bullerbyn</i>	100
Hugh Lofting	125
<i>Doktor Dolittle i jego zwierzęta</i>	125
Marcin Pałasz	133
<i>Sposób na Elfa</i>	134
Joanna Papuzińska	140
<i>Asiunia</i>	141
Danuta Parlak	143
<i>Kapelusz Pani Wrony</i>	143
<i>Wystraszek</i>	145
<i>Nic w ogrodzie</i>	147
<i>Mikołaj, czyli historia pewnego bociana</i>	148
Roman Pisarski	150
<i>O psie, który jeździł koleją</i>	151
Janina Porazińska	157
<i>Pamiętnik Czarnego Noska</i>	157
Maria Terlikowska	169
<i>Drzewo do samego nieba</i>	169
Łukasz Wierzbicki	172
<i>Afryka Kazika</i>	172
<i>Dziadek i niedźwiadek</i>	181

WIERSZY

JAN BRZECZKA

BIOGRAFIA

Prawdziwe nazwisko: Jan Wiktor Lesman. Żył w latach **1900–1966**. Urodził się w Żmerynce na Ukrainie. Ukończył Wydział Prawa na Uniwersytecie Warszawskim. Swoje pierwsze wiersze publikował w pismach humorystycznych (1920 r.). Ukazały się pod przybranym imieniem (**pseudonimem**) „Szer-Szeń”. Z zawodu był adwokatem, ale zajmował się przede wszystkim twórczością literacką. Najbardziej znane są jego wiersze dla dzieci. Pisał jednak i dla dorosłych – wydał powieść *Gdy owoc dojrzewa*, w której przedstawił koleje swego życia.

Jest autorem wielu zabawnych wierszy dla dzieci, np. *Kaczka dziwaczka*, *Samochwała*, *Na straganie*, *Skarżypyta*. Napisał także serię powieści, których głównym bohaterem jest niezwykle profesor – pan Ambroży Kleks: *Akademia Pana Kleksa*, *Podróże Pana Kleksa*, *Tryumf Pana Kleksa*.

CHRZĄSZCZ

W tym żartobliwym wierszu wystąpiły nazwy dwóch istniejących miejscowości: Szczebrzeszyn i Pszczyna.

Otóż w Szczebrzeszynie spotkały się: brzęczący w trzcinie chrząszcz i ciężko pracujący, ale leniwy wół. Ten ostatni zapytał chrząszcza, po co brzęczy, i otrzymał odpowiedź, że to jest praca, na dodatek bardzo opłacalna, gdyż dzięki temu wszystkie łąki, pola i lasy należą do brzęczącego. Wołu spodobała się taka praca, więc postanowił też prowadzić takie życie:

„Wrócił do dom i wesóło
Zaczął brzęczeć pod stodołą
Po wolem, tęgim basem”.

W tym momencie nadszedł gospodarz, Maciek. Nie spodobało mu się takie zachowanie i, mimo tłumaczeń, wysłał wołu w pole. Po całym dniu ciężkiej pracy wół pobiegł poszukać chrząszcza, by się na nim zemścić. Jednak nie udało mu się go znaleźć, „*bo chrząszcz właśnie brzęczał w Pszczynie*”.

W utworze autor posłużył się **uособnieniem** wołu i chrząszcza – dał im umiejętność mówienia i odczuwania jak ludzie.

Ponadto użył wyrazów **dźwiękonaśladowczych**, np. brzmi, brzęczy. Pojawiło się nagromadzenie szumiących i szeleszczących dźwięków, np.:

„W Szczebrzeszynie chrząszcz brzmi w trzcinie”
„(...) chrząszcz właśnie brzęczał w Pszczynie”

Ich brzmienie przypomina brzęczenie chrząszcza.

ROZMOWA

Poetka przedstawiła bohaterkę liryczną, która pragnie **żyć w zgodzie z przyrodą**. Jest osobą mądrą, wie, że aby zrealizować to pragnienie, trzeba się wsłuchać w rytm przyrody, próbować zrozumieć jej język, słuchać tego, co ma nam ona do powiedzenia. Przede wszystkim **trzeba usłyszeć głos przyrody**, a potem pilnować, by wiatr odzywał się w leszczynie, szumiał w polu, bo to świadczy o tym, że rośliny są, żyją, a nie zostały zniszczone po to, by na przykład wybudować zakład przemysłowy. Poetka zwraca uwagę czytelnika na piękno przyrody i jej potrzeby. Pokazuje także, że **do porozumienia wcale nie są potrzebne słowa**, wymiana zdań, na pewno wystarczy **zainteresowanie, troska, zrozumienie**.

Wypowiada się tu osoba, która pragnie zrozumieć „mowę” przyrody, chce żyć w harmonii z naturą, stwierdza: „*lubię słuchać, jak mówi pole*”. Ta postać kocha przyrodę, jest bardzo ciekawa, jak wygląda życie roślin i zwierząt, jedyne, z czym ma kłopoty, to zrozumienie natury, która posługuje się innym językiem niż nasz.

Wiersz jest złożony z dwóch strof, liczą one po 6 wersów, każdy z nich jest dwięciosylabowy. Poetka zastosowała **rymy parzyste**.

SMUTNY WIERSZ

Podmiotem lirycznym (nadawcą) w utworze **jest kobieta**. Przekonują nas o tym zastosowane **czasowniki** w pierwszej osobie i **przymiotniki** w rodzaju żeńskim, np. „*jestem smutna*”.

Tego dnia osoba mówiąca jest niezwykle **samotna**. Wyraża to przez **porównania**: „*smutna jak deszcz*”, „*smutna jak ptak*”. Poza tym pisze o konkretnych **dźwiękach**, które słyszy. Są to śpiew wilgi i „granie” trzmiela – to dźwięki smutne, monotonne. Nie wie jednak, jakie są powody takiego stanu. Także przyroda dopasowuje się nastrojem. Na chwilę zabłysnął promień słońca, ale wkrótce zgasł. Słysząc szum lasu i śpiew wilgi, a może szloch.

W trzeciej strofie postać mówiąca **zwraca się do nas, czytelników**:

„*Możesz sobie myśleć co chcesz
Ale nie zrozumiesz*”.

Nikt nie jest w stanie zrozumieć tego smutku.

W trzech strofach utworu **wersy** ułożone są na przemian pod względem długości: po 6 i po 2 sylaby. Zwróćmy uwagę na te krótkie wersy, bo to one decydują o całości. Każdy składa się z dwóch jednosylabowych wyrazów, np.: „*jak ptak*”, „*jak deszcz*”, „*tak jest*”, „*i tak*”.

Drugi wyraz w tych wersach jest **wymawiany mocniej, czyli akcentowany**. To powoduje, że podczas czytania słyszymy **rytm**. Co więcej, właśnie te wyrazy się rymują w co czwartym wersie. Powtarzające się wersy spełniają rolę podobną do **refrenu piosenki**. Ta melodyjność buduje smutny i melancholijny nastrój utworu.

SZYBKO

Osoba mówiąca w wierszu nie jest przedstawiona, ale można domyślić się, że jest to chłopiec („*ja chciałbym*”), który marzy o życiu bez ciągłego poganiania, pośpiechu, ale bezustannie jest poganiany przez dorosłych.

*„A ja chciałbym przez kałuże
iść godzinę albo dłużej,
trzy godziny lizać lody,
gapić się na samochody (...).”*

Chłopiec tęskni do spokojnego życia, do tego, żeby wszystko mógł robić powoli, ale – jak z żalem stwierdza – nie wolno mu.

Tematem wiersza jest pośpiech towarzyszący człowiekowi codziennie, ciągły brak czasu. Współczesny człowiek ciągle się spieszy: do szkoły, do pracy, do autobusu, na obiad... Na nic nigdy nie ma czasu. Przegapia w ten sposób wspaniałe widoki, odczucia, tracąc wiele przyjemnych chwil. Nie umie cieszyć się drobnymi sprawami: lodami, żółtymi motylami na łące, chmurami na niebie czy długą kąpielą w wannie. Tych zwykłych chwil żał dziecku. Może dorośli powinni zwolnić tempo w oszałamiającym pościgu za pieniędzmi, karierą, szczęściem?

Wiersz składa się z dwóch zwrotek. Po każdej z nich występuje jedno zdanie. **Pierwsza zwrotka** zawiera 8 wersów (linijek). Każdy wers zaczyna się słowem „Szybko (...)”, a kończy wykrzyknikiem. **Druga zwrotka** to jedno długie zdanie, podzielone na 10 wersów, w którym osoba mówiąca wymienia czynności, które chciałaby zrobić, gdyby było jej wolno. Układ rymów jest stały: aa bb cc. Występują **rymy dokładne**: *czeka – ucieka, hałasu – czasu, z góry – chmury* oraz **niedokładne**: *wstawaj – kawa, kałuże – dłużej*.

TRÓJKĄTNA BAJKA

Podmiot liryczny – nieokreślona osoba – opowiada w wierszu bajkę. W pierwszej części jest to bajka „trójkątna”. W trójkątnym zamku żył król, który władał państwem, gdzie wszystko było trójkątne (korona, tron, wieża, pałac, a nawet rycerze). Zdarzyło się raz, że dworzanie przynieśli mu na śniadanie coś niezwykłego – okrągłe jajko. Królowi tak się spodobał kształt okręgu, że rozkazał, by wszystko w jego państwie z trójkątne- go przerobiono na okrągłe. I tak z trójkątnej zrobiła się bajka okrągła. Król w wierszu mówi: „*Toż to prawdziwa bajka!! Pomyśleć, że na świecie! są takie cudne jajka!*”. Bajką było dla niego coś, czego nie znał, co było dla niego nowe. Dzięki nowemu kształtowi król zmienił swój sposób patrzenia na świat, jego spojrzenie stało się szersze, bardziej oryginalne.

Uwaga: wyrazy „trójkątna” i „okrągła” są wierszu zapisane drukowanymi literami, by zwrócić na nie uwagę czytelnika.

Wiersz jest złożony z 4 strof, liczą one różną ilość wersów: 12, 8, 23, 3. W pierwszej strofie wszystkie wersy liczą po 7 sylab, rytm jest powolny, ale bardzo regularny, jak w prawdziwej baśni opowiedzianej na dobranoc; opowiedziano tu o trójkątnym królestwie. W drugiej strofie rytm zostaje zaburzony: dwa ostatnie wersy liczą odpowiednio: 4 i 3 sylaby – to jest sygnał, że coś się stanie. W trzeciej strofie wersy mają różną ilość sylab – ona jest najbardziej nieregularna, by oddać zamieszanie spowodowane wielkimi zmianami w królestwie. Ostatnia zwrotka liczy odpowiednio: 10, 6, 6 sylab. Występują tu **rymy**: *bajka – jajka, wieży – rycerzy*. Są to zwykłe rymy **przeplatane**.

BAŚNIE

HANS CHRISTIAN ANDERSEN

BIOGRAFIA

Duński pisarz, żył w latach **1805–1875**. Początkowo pisał dla dorosłych, potem pisanie baśni zajęło pierwsze miejsce w jego twórczości. To właśnie one przyniosły mu sławę. Do najpopularniejszych baśni należą: *Królowa śniegu*, *Brzydkie kaczątko*, *Dziewczynka z zapalkami*, *Słownik*, *Księżniczka na ziarnku grochu*.

DZIEWCZYŃKA Z ZAPALKAMI

CZAS I MIEJSCE AKCJI

Wydarzenia rozgrywają się **zimą, w grudniu**, w ostatni dzień roku, w Sylwestra. Miejscem akcji jest duże miasto.

BOHATEROWIE

Mała dziewczynka – jest **szczupłą** i bardzo **drobna**, idzie boso, bo jeden trzewik zgubiła, przebiegając szybko przez ulicę, a drugi porwał jej jakiś łobuz. Ma na sobie **ubogie, cienkie ubranie**, jest z gołą głową. Straszliwie marznie. Jej **ślizgłe, długie, jasne włosy** skręcają się w loki. Dziewczynka jest **smutna**.

Przechodnie – żli, nieczuli. Nie zwrócili uwagi na dziewczynkę, nikt nie zainteresował się jej nieszczęściem. Przez ich **obojętność** mała dziewczynka zamarzła.

Narrator – osoba opowiadająca w baśni – żał mu dziewczynki; kiedy o niej mówi, posługuje się **zdrobnieniami**: *dziewczynka, nóżki, biedactwo, nożyny, malutka*.

PLAN WYDARZEŃ

1. Wędrówka dziewczynki w zimowy dzień.
2. Schronienie przy ścianie kamienicy.
3. Obrazy w płomykach zapalek:
 - a) ciepły pokój, kominek;
 - b) pieczona gęś;
 - c) świąteczna choinka;
 - d) ukochana babcia.
5. Smutny poranek – odnalezienie martwej dziewczynki.

STRESZCZENIE

W wieczór sylwestrowy ulicami miasta szła mała, zmarznięta dziewczynka. Było bardzo zimno, robiło się ciemno i padał śnieg. Dziewczynka była biednie ubrana, szła boso i z gołą głową. Sprzedawała zapalki, ale przez cały dzień nikt nic od niej nie kupił.

W pewnej chwili dziewczynka zobaczyła przytulny kąt między dwoma domami. Bardzo marzła. Choć wciąż wyciągała przed siebie rączkę z wiązką zapalek, nikt nawet na nią nie spojrział. Wszyscy spieszyli się na noworoczne bale. Dziewczynka postanowiła

PLAN WYDARZEŃ

1. Przyjście na świat Calineczki.
2. Porwanie małej dziewczynki przez ropuchę.
3. Uratowanie Calineczki przez ryby.
4. Porwanie bohaterki przez chrząszcza.
5. Spędzenie zimy w norcie polnej myszy.
6. Uratowanie jaskółki.
7. Plany małżeństwa kreta i Calineczki.
8. Ucieczka Calineczki na grzbiecie jaskółki do ciepłych krajów.
9. Ślub króla kwiatowych duszków z Calineczką.

STRESZCZENIE

Pewna kobieta bardzo chciała mieć dziecko. Poszła po poradę do czarownicy, a ta dała jej ziarenko jęczmienia i poleciła posadzić w doniczce. Kobieta zasadziła ziarenko. Z ziarenka natychmiast wyrósł piękny kwiat. Kobieta złożyła pocałunek na jego płatkach. Zaraz potem kwiat rozkwitł i okazało się, że w środku znajduje się mała, piękna dziewczynka. Ponieważ miała tylko cal wzrostu, nazwano ją Calineczką.

Kobieta urządziła jej łóżeczko w łupinie orzecha włoskiego. W nocy dziewczynka przykrywała się płatkami róży, a w dzień pływała w płatku tulipana jak w łódce, po talerzu wypełnionym wodą i otoczonym wieńcem kwiatów. Pewnej nocy, gdy Calineczka spała, stara ropucha zakradła się przez okno. Spodobała jej się dziewczynka, pomyślała, że mogłaby być piękną żoną dla jej syna. Nie namyślając się długo, porwała skorupkę orzecha ze śpiącą Calineczką i pobiegła na moczary. Syn ropuchy był zachwycony dziewczynką. Aby nie uciekła, ropucha umieściła ją na jednym z liści lilii wodnej rosnącej na rzece.

Kiedy rano Calineczka obudziła się, zobaczyła, że jest na środku rzeki. Przeraziła się i zaczęła płakać. Wtedy przypłynęła ropucha i przedstawiła Calineczkę swemu synowi. Świadcami zdarzenia były rybki, które postanowiły pomóc dziewczynce. Przegryzły łodygę liścia, który popłynął z prądem rzeki tak, że ropucha nie mogła go dogonić. Potem nadleciał motyl i Calineczka przywiązała się do niego paskiem. Liść płynął teraz jeszcze szybciej.

Płynącą na liściu Calineczkę dostrzegł chrabąszcz. Była tak piękna, że nawet chrabąszczowi się spodobała. Postanowił się z nią ożenić. Dziwił się jednak, że tak bardzo się od niego różniła, miała tylko jedną parę nóg i nie rosły jej wąsy. Inne owady drwiły z niej. Słyszając to, chrabąszcz przegonił biedaczkę.

Przez całe lato Calineczka mieszkała na łące pod liściem szczawiu. Żywiła się nektarem kwiatów i piła rosę z liścia, ale kiedy lato się skończyło, liść usechł i robiło się coraz zimniej. Dziewczynka musiała poszukać innego schronienia. Gdy zmarznięta wędrowała ścieżką, zobaczyła norkę myszy polnej. Postanowiła poprosić myszkę o pomoc. Myszka zgodziła się przyjąć na zimę Calineczkę, a ona w zamian obiecała sprzątać norkę i opowiadać ciekawe historie.

Kret był sąsiadem myszki. Miał piękne futro i mnóstwo zapasów w swoich korytarzach. Myszka zawsze mówiła o nim z dumą i zachwytem. Kiedy kret przyszedł w odwiedziny do sąsiadek, dostrzegł urodę i wdzięk Calineczki. Zaprosił ją w towarzystwie myszki do swego królestwa. Kiedy obie szły ciemnym korytarzem, spotkały martwą jaskółkę. Kret wyjaśnił im, że ptak leży tu od początku zimy.

Calineczka zmartwiła się, bo bardzo lubiła ptaki. Przygotowała kołderkę ze słomy i posłanie z mchu dla jaskółki, i w nocy, gdy nikt nie widział, odwiedziła ją. Ptak nie był martwy, tylko zdrewniał z zimna. Kiedy się ogrzał, poruszył skrzydełkami. Calineczka opiekowała się ptaszkiem całą zimę. Przyszła wiosna i jaskółka mogła odlecieć. Chciała zabrać Calineczkę ze sobą, ale dziewczynka nie chciała opuszczać myszy polnej.

Jaskółka odleciała. Kilka dni później kret oświadczył się Calineczce. Myszka była tym zachwycona, Calineczka mniej, bo nie chciała zostać żoną kreta i mieszkać w ciemnych korytarzach, gdzie promienie słońca nigdy nie dochodzą. Nie sprzeciwiła się jednak myszce i całymi dniami razem z pajakami tkąta dla siebie wyprawę ślubną. Dni mijały i Calineczka robiła się coraz smutniejsza. Żałowała, że nie odleciała z jaskółką.

W dniu ślubu wyszła po raz ostatni na łąkę pożegnać się ze słońcem i kwiatami. Nagle dostrzegła jaskółkę, która leciała do niej w odwiedziny. Lato minęło i jaskółka szykowała się, by odlecieć do ciepłych krajów. Calineczka nie namyślała się długo, usiadła na grzbiecie jaskółki, przywiązała się do niej paskiem i poleciały.

Leciały nad lasami, morzami i śnieżnymi górami, aż doleciały do ciepłych krajów. Jaskółka miała tam gniazdko na wieży z białego marmuru. Wokół zamku rośło mnóstwo kwiatów i dziewczynka wybrała sobie jeden na mieszkanie.

Bardzo się zdziwiła, kiedy odkryła, że w kwiatach mieszkają małe ludziki. Były to kwiatowe elfy. Wśród nich był jeden w koronie na głowie. Księżę elfów zakochał się w Calineczce i poprosił o rękę. Dziewczynka bez wahania przyjęła oświadczyzny. Została żoną księcia elfów, a w prezencie ślubnym dostała między innymi parę skrzydeł dużej, białej muchy. Skrzydła te przyczepiono jej i od tamtej pory mogła przelatywać z kwiatka na kwiatek. Elfy nazwały ją Mają. Była szczęśliwa, bo żyła wśród podobnych do siebie małych ludzików, wśród kwiatów i słońca.

PROBLEMATYKA

Baśń o Calineczce uczy nas, że nikt nie powinien być zmuszany do wiązania się z osobami, do których nie pasuje. Calineczka nie byłaby szczęśliwa z ropuchą, chrząszczem ani kretem, towarzyszem dla niej mógłby być tylko mały elf, taki jak ona. Na przykładzie tej baśni pokazano, że **nie można nikogo uszczęśliwiać na siłę** – myszka lubiła Calineczkę, ale małżeństwo z kretem, które wymyśliła, nie było w żadnym razie dobrym pomysłem.

KRÓLOWA ŚNIEGU

CZAS AKCJI

Baśniowy (nieokreślony), obejmuje kilka lat.

MIEJSCE AKCJI

Miasto, w którym mieszkali Kaj i Gerda, rozległe przestrzenie, trasa wędrowki dziewczynki, równina Finmarku, Laponia.

BOHATEROWIE

– prawdopodobni:

Gerda: mała, złotowłosa dziewczynka, dobra i miła, wierna przyjaciółka Kaya.

Kaj: chłopiec, któremu wpadł do oka i serca odłamek diabelskiego lustra i dlatego stał się zły. Porwała go Królowa Śniegu.

księżniczka i książę: życzliwa para, która pomogła Gerdzie.

mała rozbójniczka: dziewczynka wychowywana na złą i okrutną. W gruncie rzeczy miała dobre serce.

babcia

Finka

Laponka

– fantastyczni:

Królowa Śniegu: piękna, ale bardzo zła kobieta, mroząca wszystko i wszystkich wokół.

staruszka (w kapeluszu w kwiaty): czarodziejka, spragniona ludzkiego towarzystwa.

wrona: ptak o ludzkich cechach, gadatliwa, życzliwa.

ren: potrafił mówić, myśleć i czuć; trochę zarozumiały, uważał swoją historię za znacznie ważniejszą od historii Gerdy.

mówiące kwiaty w ogrodzie staruszki.

PLAN WYDARZEŃ

1. Powstanie i rozbicie czarodziejskiego zwierciadła, pokazującego to, co w ludziach złe.
2. Zabawy Gerdy i Kaja — dwójki kochających się jak rodzeństwo dzieci.
3. Przemiana Kaja na skutek wpadnięcia do jego oka i serca dwóch okrucich magicznego zwierciadła.
4. Złe uczynki Kaja.
5. Porwanie chłopca przez Królową Śniegu.
6. Wyruszenie Gerdy w poszukiwaniu przyjaciela.
7. Rejs łódką w nieznane.
8. Pobyt w cudownym ogrodzie staruszki.
9. Spotkanie z księciem i księżniczką oraz otrzymanie od nich nowej pary trzewików.
10. Straszna noc w zamku rozbójników.
11. Dobre serce małej rozbójniczki i wyruszenie Gerdy do Laponii.
12. Podróż na reniferze.
13. Spotkanie z Kajem i uwolnienie go.

STRESZCZENIE

1. Czarodziejskie zwierciadło

Zły czarodziej, który lubił dokuczać ludziom, stworzył zwierciadło. Świat odbity w tym zwierciadle był brzydki i zły, rzeczy piękne były zamazane, a rzeczy złe widać było doskonale. Człowiek, który zobaczył świat w tym zwierciadle, zasłaniał oczy z przerażenia i czuł się bardzo nieszczęśliwy.

Czarodziej był bardzo zadowolony ze swojego dzieła. Poleciał swoim uczniom, aby zanieśli lustro do nieba, do aniołów i samego Pana Boga. Chciał, aby i oni spojrzeli na świat w złym zwierciadle.

Kiedy uczniowie lecieli do nieba, ręce ugięły im się pod ciężarem lustra. Zwierciadło spadło z dużej wysokości na ziemię i rozprysło się na tysiąc małych kawałeczków.

Było to straszne nieszczęście, bo z jednego ogromnego lustra powstało tysiące różnej wielkości luster. Z większych ludzie zrobili szyby i szkła do okularów, a małe okrucieństwa lustra wirowały w powietrzu. Jeśli komuś taki okrucieństwo wpadł do oka, widział on cały świat zły i szkodliwy i nie mógł zobaczyć nic dobrego wokół siebie. Jeszcze gorzej się

LEKTURY

BARBARA TYLICKA

O KRAKOWSKICH PSACH I KLEPARSKICH KOTACH. POLSKIE MIASTA W BAŚNIACH I LEGENDACH

Książka stanowi zbiór legend pochodzących z całej Polski. Są tu zarówno utwory ogólnie znane, jak i te mniej popularne. Ułożone zostały według miast, z których pochodzą – w kolejności alfabetycznej.

STRESZCZENIA LEGEND

BIAŁYSTOK

W POGONI ZA TUREM (streszczenie legendy)

Pewnego dnia Giedymin, wielki książę litewski, który uwielbiał polowania, podczas jednej ze swoich wypraw łowieckich dostrzegł w zaroślach tura. Książę zapędził się w głąb puszczy w pogoni za zwierzyną. Jednak zapadał już wieczór i Giedymin wiedział, że dalsze polowanie nie ma sensu. Okolica była całkiem bezludna, dookoła rozpościerała się puszcza. Po chwili zjawił się jeden z towarzyszy Giedymina, aby powiadomić, że wieczerza jest już gotowa. Książę spojrział w stronę strumienia i z zachwytem powiedział: „*Jaki czysty, biały stok*” (w dawnych czasach „stokiem” nazywano strumień). Dodał, że woda jest dobra i czysta i można by tu zbudować całą wieś. Przy wieczerzy wszyscy opowiadali o zbiegłym turze oraz o strumieniu, nadając mu miano Białego Stoku.

Źródła mówią, że to Mazowszanie nazywali rzekę Białymstokiem, a z czasem powstała tu wieś Bielszczany Stok. Później rzeka nazywała się Biała, tak jak dziś, a miasto, które nad nią powstało – Białystok. Aldona, córka Giedymina, została żoną Kazimierza Wielkiego, co zacieśniło związki Litwy z Polską. Nowo powstałe na morenowych wzgórzach miasto, włączone do Wielkiego Księstwa Litewskiego, powróciło do Korony Polskiej w XVI w. W herbie Białegostoku pozostała zarówno Litewska Pogoń, jak i Orzeł Biały.

BŁĘKITNA KREW (streszczenie legendy)

Znany w całym mieście lekarz Jakub Michelis, nadworny lekarz Pani Krakowskiej oraz dyrektor założonego przez siebie Instytutu Akuszerok, z wielką pasją i zaangażowaniem kształcił położne. Dbał, aby miały one nie tylko odpowiednią wiedzę, ale także dobre i otwarte serca. Pewnego dnia został wezwany do pani hetmanowej. Opowiedział jej o pewnym skandalu w Instytucie. Jedną z adeptek uczelni w złości okrutnie zwymyślała jedną z pacjentek. Doktor w obawie, że zdenerwowanie zaszkodzi młodej matce, przepędził ową adeptkę z kliniki. Mężczyzna uważał bowiem, iż uczennica Instytutu nie może być awanturnicą ani rozsiewać plotek. Twierdził, że lepiej mieć mało podopiecznych, ale dobrze wyuczonych, niż wiele niezających się na swoim fachu. Pani hetmanowa zdziwiła się, że doktor Michelis zaprzętał sobie głowę jedną niewiastą z plebsu. On odpowiedział, że każda kobieta w jego klinice wymaga takiej samej opieki bez względu na pocho-

MIRA JAWORCZAKOWA

BIOGRAFIA

Mira Jaworczakowa urodziła się **21 kwietnia 1917 r.** we wsi Sartana, zmarła **5 października 2009 r.** w Krakowie. Jest autorką wielu bardzo popularnych powieści dla dzieci i młodzieży, w tym książeczek publikowanych w serii *Poczytaj mi mamo*. Współpracowała z czasopismami młodzieżowymi i Polskim Radiem. Do jej najsłynniejszych książek należą: *Oto jest Kasia*, *Jacek*, *Wacek* i *Pankracek* i *Majka z Siwego Brzegu*.

OTO JEST KASIA

CZAS I MIEJSCE AKCJI

Akcja dzieje się w **polskim mieście, którego nazwa nie jest wymieniona**. Wydarzenia rozgrywają się głównie w **domu Kasi**, w **szkole** i na **szkolnym podwórku**. Wspomniany jest też las pod miastem.

Czas akcji obejmuje **kilka dni**, jednak nie są określone dokładne daty.

BOHATEROWIE

Kasia – główna, tytułowa bohaterka książki. Ma rumianą, okrągłą buzię, ciemne oczy, proste włosy i lekko zadarty nos. Jest schludnie ubrana. Chodzi do drugiej klasy podstawówki i na początku jest wzorową uczennicą, jednak później opuszcza się w nauce. Ma starszego brata Jurka i młodszą siostrę Agnieszkę. Jest rozpieszczona, przemądrzała, trochę nadąsana i często się obraża. Po narodzinach siostry jest bardzo zazdrosna, ponieważ nie jest już w centrum uwagi, i zachowuje się bardzo niegrzecznie. Gdy Agnieszka choruje z jej winy, zmienia się jej podejście zarówno do siostry, jak i koleżanek i nauki. Kasia uczy się, że nie zawsze wszystko musi być po jej myśli i że nie ona jest najważniejsza. Zaczyna kochać młodszą siostrę i troszczyć się o nią.

Jurek – starszy brat Kasi, chodzi do piątej klasy. Jest odpowiedzialny, opiekuje się młodszym rodzeństwem i nie chce sprawiać problemów rodzicom. Pomaga Kasi w nadrobieniu zaległości w szkole, a tacie w prowadzeniu domu pod nieobecność mamy. Interesuje się majsterkowaniem i lubi czytać książki.

Tata Kasi – ma na imię Zygmunt i pracuje w wydawnictwie. Przez swoją pracę często wyjeżdża. Jest cierpliwy, nie krzyczy na Kasię, gdy ta jest niegrzeczna i opuszcza się w nauce, ale bardzo się tym martwi. Jest stanowczy i wyraźnie określa swoje wymagania, np. mówi córce, że nie pójdzie z nią do kina, dopóki dziewczynka nie poprawi ocen.

Mama Kasi – ma na imię Maria, to kobieta opiekuńcza i ciepła. Martwi się zachowaniem Kasi i bardzo kocha wszystkie swoje dzieci. Zna je bardzo dobrze i wie, kiedy robią coś specjalnie, na złość, a kiedy przypadkiem. Bardzo chce, aby Kasia pokochała siostrzyczkę, ale daje jej na to czas.

Dziadzio Hilary – dziadek Kasi, Agnieszki i Jurka. Przed narodzinami Agnieszki poświęca Kasi bardzo dużo czasu i uwagi, zawsze chwali wnuczkę. Po pojawieniu się najmłodszej wnuczki nieco zapomina o starszej.

Ciocia Klocia – naprawdę ma na imię Krystyna. Mieszka z dziadkiem Hilarym. Bardzo lubi Kasię.

Agnieszka – młodsza siostra Kasi, niemowlę. Na początku dziewczynka jej nie lubi, ale później – po ciężkiej chorobie dziecka, której sama jest winna – zaczyna ją darzyć siostrzanym uczuciem.

Antolka – nowa dziewczynka w klasie. Nie pozwala Kasi na rządzenie i uważa, że wszystkie gry i zabawy powinny być sprawiedliwe. Wydaje jej się, że Kasia jej nie lubi, ale na końcu dziewczynki zaczynają się dogadywać. Jest miła, uczynna, chętnie pożycza innym swoje rzeczy.

Ewka, Magdzia, Kazek, Jędrrek – dzieci chodzące z Kasią do klasy.

PLAN WYDARZEŃ

1. Przedstawienie Kasi.
2. Kłótnia z Jurkiem i okłamanie rodziców.
3. Pojawienie się w klasie Antolki i niechęć Kasi wobec niej.
4. Niegrzeczne zachowanie Kasi.
5. Wyjazd mamy.
6. Powrót mamy do domu z dzieckiem.
7. Agnieszka w centrum uwagi i niezadowolenie Kasi.
8. Gorsze stopnie i zachowanie Kasi.
9. Zignorowanie dziewczynki przez dziadzia Hilarego.
10. Zła ocena Kasi.
11. Próby zwrócenia na siebie uwagi przez złe oceny i niegrzeczne zachowanie.
12. Pojawienie się w klasie złotych rybek i złość Kasi.
13. Kłamstwo o filmie o niesfornej kaczuśce.
14. Przygotowania do przedstawienia szkolnego.
15. Rozmowa z nauczycielką.
16. Próby nadrobienia zaległości z pomocą brata.
17. Chęć zabawy z Magdzą i źle zrozumiane zamiary.
18. Wycieczka do lasu i zabawa w chowanego.
19. Czwórka z polskiego.
20. Opieka nad Agnieszką pod nieobecność mamy.
21. Poważna choroba siostrzyczki.
22. Obietnica zmiany na lepsze.
23. Spóźnienie Antolki i rozmowy o młodszym rodzeństwie.
24. Pierwszy uśmiech Agnieszki.
25. Wizyta u dziadka i cioci i stłuczenie talerzyka.
26. Zaproszenie do domu koleżanek i wspólna zabawa.
27. Pozytywne zmiany w zachowaniu Kasi.

STRESZCZENIE

Narrator widzi Kasię. Dziewczynka stoi nadąsana i nie odpowiada na powitanie. Na wieść o tym, że chcą ją poznać inne dzieci, wzrusza ramionami i odchodzi.

Skarżypyta (streszczenie rozdziału)

Kasia zostaje sama w domu ze starszym bratem Jurkiem. Dziewczynka się nudzi, ale brat nie chce się z nią bawić, ponieważ czyta książkę. Młodsza siostra złości się na niego. Później wygląda przez okno i widzi grupę harcerzy, którzy śpiewają piosenkę. Na czele idzie chłopiec, który gra na żółtym bębnie. Patrzą na niego wszyscy przechodnie, czego

Kasia mu zazdrości – też chciałaby, aby wszyscy ją podziwiali. Dziewczynka odchodzi od okna i patrzy na swoje zabawki, ale żadna już jej się nie podoba – teraz marzy jedynie o żółtym bębenku. Kasia jeszcze raz próbuje powiedzieć coś bratu, jednak on jest zbyt zafascynowany książką, więc siostra krzyczy na niego i grozi, że powie rodzicom, że się nią nie zajmował. Zdenerwowany chłopiec podnosi głos na siostrę, a dziewczynka zaczyna udawać, że płacze. Brat nazywa ją skarżypytą i lekko uderza w rękę. W tym samym czasie do domu wracają rodzice. Kasia biegnie do nich i mówi, że Jurek bił ją i krzyczał na nią. Zmęczona i zmartwiona mama wchodzi do pokoju i pyta syna, jak mógł to zrobić. Chłopak nie opowiada, co się stało, tylko obiecuje, że więcej nie uderzy siostry.

Nowa (streszczenie rozdziału)

Do klasy niespodziewanie dołącza nowa uczennica, Antolka. Przyjaciółka Kasi, Ewka, chce się zapoznać z dziewczynką, ale boi się o tym powiedzieć. Wszystkie dzieci z klasy – poza Kasią – rozmawiają z Antolką i zadają jej mnóstwo pytań. Ewka umawia się z dziewczynką, że na przerwie będą razem skakać na skakance. Dowiaduje się także, że tata nowej koleżanki jest strażakiem, i mówi o tym swojej przyjaciółce, która patrzy na Antolkę z zazdrością.

Okazuje się, że Antolka nie jest dobrą uczennicą – zrzuca zeszyt z ławki i myli się przy odpowiedzi, co poprawia Kasi humor.

Na szkolnym podwórku nowa koleżanka chce opowiedzieć innym dziewczynkom historię o wrózkach mieszkających w jaśminie, ale koleżanki nie wierzą w ich istnienie. Dziewczynki skaczą na skakance – każda po 20 razy. Jako pierwsza robi to Kasia, jednak po dwudziestu skokach nie oddaje zabawki następnej koleżance. Antolka zwraca jej uwagę i żąda oddania skakanki. Gdy dziewczynka nie reaguje, Antolka wyrывa jej skakankę z ręki i podaje ją Magdzi, która pozwala nowej uczennicy skakać jako pierwszej. Na lekcji obrażona Kasia nie chce pożyczyć Magdzi pióra.

Jaka z niej panna (streszczenie rozdziału)

Kasię odwiedzają dziadek Hilary i ciocia Klocia, która naprawdę ma na imię Krystyna. Goście chwala dziewczynkę – mówią, że jest ładna i dobrze się uczy, co bardzo ją cieszy. Kiedy ciocia próbuje opowiedzieć o planach wyjazdu do Poznania, Kasia, chcąc zwrócić na siebie uwagę, recytuje wierszyk. Wszyscy są zachwyceni. Dziewczynka przeдрzeżnia sepleniącą koleżankę z klasy i nazywa ją głupią.

Gdy goście wychodzą, mama podaje kolację – jajecznicę, której Kasia nie lubi. Dziewczynka mówi, że nie będzie jej jadła, lecz mama odmawia przygotowania czegoś innego. Ojciec próbuje namówić żonę do podania dziewczynce czegoś innego, jednak ta się nie zgadza. Kasia pyta ojca, czy mógłby być strażakiem. Gdy ten odpowiada, że ma już inny zawód, dziewczynka się na niego obraża.

Coś dziwnego (streszczenie rozdziału)

Ranek rozpoczyna się jak zawsze – dzwoni budzik, a Kasia czeka, aż mama przyjdzie ją obudzić, ale to się nie dzieje. Zamiast mamy przychodzi tata, który informuje, że kobieta wyjechała na kilka dni. Razem z Jurkiem próbuje przygotować śniadanie. Kasia ma pretensje do mamy, że nie ma jej w domu. Nie chce się ubrać i pić mleka na śniadanie. Pozostawione na kuchence mleko i tak się przypała. Zamiast niego wszyscy jedzą chleb z masłem i marmoladą. Jurek martwi się, jak poradzą sobie ze wszystkim przez tyle dni.

ASTRID LINDGREN

BIOGRAFIA

Szwedzka pisarka Astrid Lindgren urodziła się w roku **1907**, zmarła w **2002**. Jest jedną z najpoczytniejszych autorek książek dla dzieci, jej utwory zostały przetłumaczone na wiele języków, a część z nich również sfilmowana. Napisała między innymi takie znane powieści, jak: cykl książek o Fizi Pończoszance, *Bracia Lwie Serce*, *Nils Paluszek*, *Emil ze Smalandii*, *Dzieci z Bullerbyn*, *Mio, mój Mio*, *Rasmus, rycerz Białej Róży* i wiele innych.

DZIECI Z BULLERBYN

BOHATEROWIE

Lisa Eriksson – ma siedem lat, mieszka z rodzicami i starszymi braćmi (Lassem i Bossem) w wiosce Bullerbyn w Zagrodzie Środkowej, chodzi do szkoły w Wielkiej Wsi. Na ósme urodziny dostaje własny pokój – do tej pory mieszkała w jednym z braćmi. Przyjaźni się ze swoją sąsiadką, Anną. Jest towarzyska, sympatyczna i grzeczna, lubi zwierzęta i małe dzieci, chętnie pomaga rodzicom w pracach domowych. Bywa tchórzliwa, na przykład boi się historii o duchach. Zastanawia się, czy jak dorośnie, nie zostanie opiekunką do dzieci, chce też wyjść za mąż za Ollego.

Lasse Eriksson – prawdopodobnie najstarszy z rodzeństwa, **ma dziewięć lat**. Ciągle ma nowe pomysły na zabawy, jest bardzo wesoły i pewny siebie. Ponieważ lubi psocić i chętnie się popisuje przed pozostałymi dziećmi, zdarza mu się zachowywać nierozważnie. Straszy młodszą siostrę opowieściami o duchach, ale tak naprawdę bardzo ją lubi. Jest też koleżeński wobec pozostałych.

Bosse Eriksson – średni z rodzeństwa, **ma osiem lat**. Nieco słabiej się uczy, jest spokojniejszy i poważniejszy od brata i siostry, ale też bierze udział w zabawach. Lubi zwierzęta, interesują go zwłaszcza ptaki – **ma nawet ulubioną kurę Albertynę**.

Anna Andersson – **ma siedem lat**, mieszka razem z siostrą Brittą, rodzicami i bardzo starym dziadziusem w Bullerbyn w Zagrodzie Północnej. Przyjaźni się z Lisą, z którą chętnie się bawi w „dziewczyńskie” zabawy – w dom, w księżniczki. Jest bardzo uczynna i chętnie pomaga wszystkim wokół – troszczy się o chorą nauczycielkę, **pomaga mamie Ollego w opiece nad jego małą siostrzyczką**, chętnie chodzi po zakupy. Podobnie jak Lisa, zastanawia się nad zostaniem opiekunką do dzieci. W przyszłości chce wyjść za mąż za Bossego.

Britta Andersson – siostra Anny, **ma dziewięć lat**. Przewodzi dziewczynkom, jest z nich najbardziej sprytna i przewidująca – zazwyczaj jako pierwsza orientuje się we wszystkich psikusach, jakie płatają im chłopcy. Bardzo dobrze się uczy, lubi prace domowe. Chce w przyszłości wyjść za mąż za Lassego.

Olle – **ma osiem lat**, w trakcie akcji powieści na świat przychodzi jego siostra, Kerstin. **Jest rozsądny i odpowiedzialny, rodzice nie boją się zostawiać go z siostrzyczką**, czasem też zostawiają pod jego opieką całe gospodarstwo (np. gdy jadą na przyjęcie). **Kocha zwierzęta – ma psa Svippa**, którego odkupił od poprzedniego właściciela, szewca Grzecznego, który go zaniedbywał i źle traktował. Boi się wyrywania zębów. Bardzo lubi Lisę.

Dziadzius Anny i Britty – ma osiemdziesiąt lat, już bardzo słabo widzi, ale interesuje się wszystkim, co dzieje się na świecie, więc dzieci czytają mu gazety. Miał trudne życie – był sierotą, pracował na swoje utrzymanie, bywał głodny i bity przez ludzi, u których pracował. Mimo to pozostał życzliwym i miłym człowiekiem. Bardzo kocha zarówno swoje wnuczki, jak i pozostałe dzieci z Bullerbyn.

Rodzice dzieci – zajmują się pracą w swoich gospodarstwach i z tego się utrzymują. Tata Lisy pracuje w w mleczarni, hoduje owce, jest też stolarzem, a mama hoduje kury. Uczą dzieci zajęć domowych i gospodarczych, ale nie przeciążają ich obowiązkami, więc dzieci mają dużo czasu dla siebie. Mama Anny i Britty ma na imię Greta, tata Erik; rodzice Ollego to Lisa i Nils.

Albertyna – kura Bossego.

Svipp – pies Ollego, odkupiony od poprzedniego właściciela, szewca Grzecznego.

Pontus – baranek Lisy.

PLAN WYDARZEŃ

1. Bohaterowie powieści – Lisa i jej bracia, Lasse i Bosse.
2. Prezent na ósme urodziny Lisy – własny pokój.
3. Komunikacja między oknami przyjaciółek – Lisy i Anny.
4. Koniec roku szkolnego.
5. Plevienie rzepy.
6. Przeczekanie burzy u Kristin z Zagajnika i przygarnięcie małych kotków.
7. Przyjaźń Ollego z psem szewca, Svippem.
8. Szczury Lassego i kura Bossego, Albertyna.
9. Dziadzius Anny i Britty.
10. Sekret chłopców – groty w stogach siana.
11. Noc na sianie.
12. Nieudana ucieczka Lisy i Anny z domu, odkrycie recepty na bezsenność przez Annę.
13. Pokój do zabawy Lisy i Anny.
14. Sekret chłopców – zabawa w Indian w stogu siana.
15. Początek roku szkolnego.
16. Choroba nauczycielki.
17. Przebierańcy, wystraszenie służącej Agdy i przedstawienie dla dziadziusia.
18. Przeczekanie u szewca wielkiej śnieżycy w drodze powrotnej ze szkoły.
19. Święta Bożego Narodzenia w Bullerbyn.
20. Zabawa z tatusiami na sankach.
21. Noc sylwestrowa.
22. Przyjęcie u cioci Jeny.
23. Wpadnięcie Lassego do przerębli.
24. Szkolny Prima Aprilis.
25. Wielkanoc w Bullerbyn.
26. Lisa i Anna na zakupach.
27. Polowanie nocą na wodnika przy młynie i dowcip Lassego.
28. Urodziny Kerstin, siostry Ollego.
29. Nudna pora deszczu i wiadomość o perłach na wyspie.
30. Poszukiwania pereł – psikus chłopców, odegranie się dziewczynek.
31. Sprawianie ludziom przyjemności przez Annę i Lisę.

32. Osiemdziesiąte urodziny dziadziusia.
33. Wizyta pani z miasta i jej córeczki w Bullerbyn.
34. Baranek Lisy (Pontus) w szkole.
35. Długi powrót dzieci ze szkoły.
36. Strach Ollego przed wyrwaniem zębów.
37. Nieudana próba odczarowania żaby przez Annę i Lisę bawiące się w księżniczki.
38. Sekret chłopców – Skrzynia Mędrców i jej zawartość: trzy mleczne zęby.
39. Zastąpienie przez dziewczynki mleczaków sztuczną szczęką służącą Agdy i złość chłopców.
40. Dzieci na wyspie na jeziorze i zły baran.
41. Zamknięcie barana przez Lassego w starej szopie i ucieczka z wyspy.
42. Noc Świętojańska w Bullerbyn.
43. Sprzedawanie wiśni przez dzieci.
44. Wyjazd dorosłych do Wielkiej Wsi na przyjęcie, zostawienie Kerstin pod opieką Anny i Lisy.
45. Wyprawa wszystkich rodzin na raki nad jezioro.

STRESZCZENIE

Część I.

My – dzieci z Bullerbyn (streszczenie rozdziału)

Bullerbyn to bardzo mała wioska, położona w Szwecji. W wiosce tej znajdowały się tylko **trzy zagrody** i mieszkało w niej **sześcioro dzieci**. W Zagrodzie Środkowej żyli **Lisa, Lasse i Bosse**, w Zagrodzie Północnej **Britta i Anna**, a w Zagrodzie Południowej **Olle**.

Trudno wytrzymać z braćmi (streszczenie rozdziału)

Dawniej Lisa mieszkała z braćmi w jednym pokoju. Czasami przyjemnie było mieszkać razem. Lasse wieczorami, zaraz po zgaszeniu światła, snuł różne opowieści o duchach. Pewnego wieczoru opowiadał historię o duchu, który krążył po domu i przedstawiał meble. Nagle jedno z krzeseł zaczęło się przesuwać. Lisa przestraszyła się, myślała, że ten duch nawiedził ich dom, ale to tylko bracia przywiązali sznurek do krzesła i pociągali za niego w ten sposób, by mogło się poruszać.

Bosse nie opowiadał historii o duchach, tylko o swoich przygodach, w jakich będzie brał udział, gdy zostanie wodzem indiańskim.

Gdy Lisa mieszkała ze swoimi braćmi w jednym pokoju, nie mogła o niczym decydować. Wieczorem, kiedy chciała poczytać, Lasse gasił światło. Chciał opowiadać historie o duchach. Innym razem Lisa była senna. Chłopcy nie gasili światła, bo chcieli się jeszcze bawić.

Zagrody Środkowa i Południowa leżały bardzo blisko siebie. Rosła między nimi stara lipa. Gdy Lasse i Bosse chcieli odwiedzić Ollego, nie musieli chodzić po schodach, tylko przechodzili po gałęziach lipy prosto do pokoju kolegi.

Moje najprzyjemniejsze urodziny (streszczenie rozdziału)

Najmilej Lisa wspominała swoje ósme urodziny. Obudziła się bardzo wcześnie rano i zgodnie ze zwyczajem nie wstawiała z łóżka, tylko czekała, aż inni przyjdą złożyć jej życzenia. Potem obudzili się bracia, zbiegli na dół i po chwili cała rodzina zjawiała się w pokoju. Wszyscy złożyli jej serdeczne życzenia, a mama przyniosła tacę, na której

byn do Cichego było pięć kilometrów. Wszyscy musieli wziąć ze sobą wiele bagaży. Nie wolno im było jednak narzekać.

Kiedy już wszyscy znaleźli się nad Cichym, najpierw założono kosze na raki, a potem zbudowano szałas, ponieważ wszyscy zostawali na noc. Szałas był zrobiony z gałęzi jałowca, a za materace służyły gałęzie ze świerka. Dziewczynki miały swój własny szałas, chłopcy mieli swoją kryjówkę w szczelinie skalnej.

Zapał zmrok. Wtedy tatuś Lisy rozpałił ognisko. Wszyscy wyjęli kanapki i termosy z gorącym kakao, a po kolacji długo jeszcze siedzieli przy ognisku. Lasse próbował nastraszyć dziewczynki, opowiadając, że w lesie żyją chochliki i teraz też chowają się w krzakach. Nie podchodzą tylko dlatego, że boją się ognia. Lisa oczywiście nie wierzyła w to, co mówił Lasse, weszła jednak na kolana swojemu tatusiowi. Britta i Anna robiły to samo. Tatuś zabronił Lassemu opowiadania podobnych historii, za to tatuś Ollego i tatuś Anny i Britty opowiadali tak zabawne historie, że wszyscy śmiali się i dziewczynki szybko zapomniały o chochlikach.

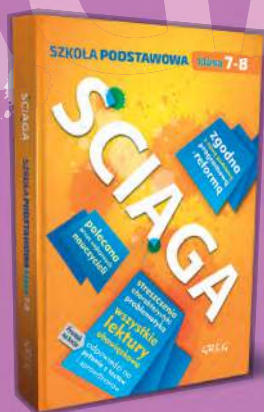
O czwartej rano wszyscy byli już na nogach, zjedli śniadanie, a potem łodziami wypłynęli na jezioro i pozbierali kosze pełne raków. Przełożyli raki do dwóch wielkich koszy na bieliznę i ruszyli do domów.

Lisa była senna i głodna. Odczuwała zimno, bo miała przemoczone nogi od porannej rosy, ale przyjemnie było uczestniczyć w takiej wyprawie, pływać łodzią po zamglonym jeziorze, łowić raki, a potem wędrować przez las. Lisa była bardzo szczęśliwa.

PROBLEMATYKA

Dzieci z Bullerbyn opowiadają, jak żyło się na wsi dzieciom w latach 40./50. XX wieku. Miały one wówczas wiele obowiązków i dużo pracy, ale bohaterowie powieści wykonują je chętnie i z radością, lubią uczyć się zarówno prac domowych (dziewczynki), jak i gospodarczych (chłopcy). Wszystkie dzieci chętnie zajmują się zwierzętami i opiekują młodszymi od siebie, starają się być pomocne rodzicom. Przede wszystkim jednak beztrwosko się bawią, psocą i wygłupiają – czasem się pokłóca, a chłopcy ciągle robią dziewczynkom różne psikusy, ale w rzeczywistości są **oddanymi sobie przyjaciółmi**. Są ze sobą tak związani, że dziewczynki nie wyobrażają sobie przyszłości bez chłopców, zapewne stąd biorą się dziewczęce plany wychodzenia za mąż za ulubionego z kolegów. Oprócz tych codziennych relacji widzimy też, **jak dawniej na wsiach obchodziło się święta**, jakie były związane z nimi zwyczaje oraz **jak wyglądał czas wolny dzieci** w czasach, gdy w domach nie było jeszcze internetu, komputerów, telefonów ani nawet telewizji.

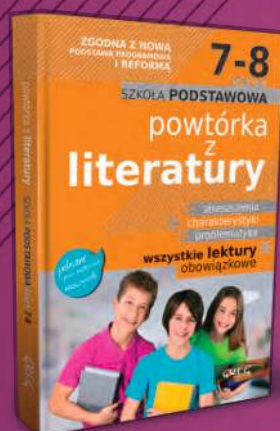
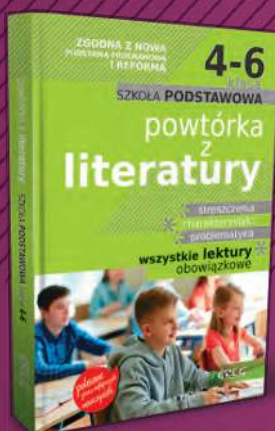
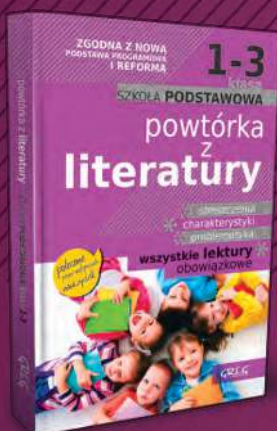
Powieść przekazuje także wnioski dotyczące każdego czytelnika i jego życia. Pokazuje, **jak wielką wartością jest kochająca się rodzina, jak istotna jest wzajemna miłość rodziców i dzieci**. Rodzice uczą małych bohaterów odpowiedzialności, troski o innych, doceniania znaczenia pracy i pomagania sobie wzajemnie (także pomagania osobom starszym i szanowania efektów codziennej pracy służby). Dzieci rozumieją też, jak ważne są dla ludzi zwierzęta, troszczą się o nie, opiekują się nimi i dbają, by miały jak najlepsze warunki – są czułe na krzywdę zwierząt, dlatego Olle wykupuje psa od szewca. Każde z dzieci ma jakieś ulubione zwierzęta, w każdym gospodarstwie jest też kotek, przygarnięty od Kristin z Zagajnika.

w serii
dostępne także:

polecamy
także:

powtórka z literatury

✱ wydanie z kolorem w środku - ułatwia szybką naukę

✱ pytania sprawdzające wiedzę do każdej lektury

wydawnictwo edukacyjne

GREG

Wydawnictwo GREG
ul. Klasztorna 2B ■ 31-979 Kraków
www.greg.pl

ISBN 978-83-7517-784-8

9 788375 177848 >